

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm: Lei 6—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: _____

••○○□○○••

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu.**

Sumarul:

Plan economic și economie dirijată. — Alte spicuri din activitatea culturală și națională a economiștilor noștri. — Evoluția „Economiei muncii”. — Programul economic al noului guvern — Decret-Lege. — Convocare.

Plan economic și economie dirijată

Planul economic românesc pune prin apariția lui probleme noi, mai largi decât acelea care privesc simpla lui executare. Am căutat să arăt în altă parte caracterelor planului economic românesc, tendințele și liniile lui necesare.

În ordinea economică un plan mai presupune ceva — o economie dirijată. Nu e suficient un plan; el determină de sigur o supraveghere a activității economice, dar o economie dirijată e ceva mai mult decât atât. Planul e o activitate limitată în spațiu și în timp pe când economia dirijată e o formă de politică economică cu caracter general.

Trebue neapărat făcută această deosebire între plan și economie dirijată, precum e necesară și sublinierea legăturilor necesare dintre ele. Un plan economic nu e posibil fără a fi încadrat într'un sistem de economie dirijată, care după cum am spus e o formă a politicii

economice a unui stat, dar o economie dirijată poate foarte bine exista fără „plan”.

Condițiile de existență ale unei economii dirijate sunt de natură evolutivă materială și ideologică.

O societate poate ajunge în mod normal prin evoluția instituțiilor ei economice într'o situație în care cea mai bună soluție pentru dezvoltarea lor mai departe — și de obicei singura — este controlarea și dirijarea lor de către societate prin organul ei executiv.

Sau se poate întâmpla ca în urma adaptării unei anumite ideologii, o societate să accepte chiar dacă evoluția instituțiilor ei nu a ajuns sau nici chiar nu fînde către momentul când controlul lor ar fi natural, o dirijare a economiei ei de către stat.

Aceste două condiții nu se exclud și nici nu pot exista separat. Sunt două forme considerate teoretice, în realitate ele nu se găsesc în stare „pură”. O țară nu poate adopta o ideologie cu totul străină realităților ei, iar o evoluție materială, care ajunge la locul când se poate face dirijarea economiei, coincide cu apariția unei ideologii care dă un cadru teoretic unui fenomen.

S'ar putea deci spune că aplicarea într'o țară a unui sistem de economie

dirijată este rezultatul evoluției instituțiilor economice și a apariției unei ideologii care să o justifice.

Această afirmație poate ușor fi combătută dacă e luată în înțeles restrâns. De fapt e numai expresia unei aparențe. În practică, — cum am spus — ideologia determină o evoluție în sensul dorit al instituțiilor economice sau invers.

Un exemplu în acest sens îl dă Rusia Sovietică. Principiile comuniste cer o economie dirijată în mod absolut. Ideologia era aici gata. Instituțiile economice nu erau însă în situația în care ar putea fi ușor preluate de către stat. Teoretic, evoluția normală a vieții economice către etatizarea ei ar fi: o dezvoltare sub regim de libertate și inițiativă individuală, plecând de la întreprinderi mici până la marile aglomerațiuni anonime unde interesul privat se pierde în masa necunoscută a acționarilor pentru care nu mai are nicio importanță cine conduce întreprinderea în care ei nu au nimic de spus. Existența unei organizații interioare în fiecare ramură prin sistemul cartelurilor și chiar una generală prin organe comune de informații și de acțiune în problemele importante care privesc totalitatea întreprinderilor.

Situația în Rusia era cu totul alta: economia avea numai un început de organizare, marile întreprinderi industriale erau puține la număr astfel că statul nu avea ce să ia, trebuia să creeze singur totul.

Există însă totuși o tradiție a intervenției statului în marile reforme sociale și care se leagă de încercările lui Petru cel mare. Pe de altă parte marile disponibilități ale teritoriului rusesc permiteau creșterea unei economii noi, pentru care să nu fie necesare eforturi prea mari și nici economie de capital uman și de materii prime.

În Germania instituțiile economice sunt într'un stadiu de dezvoltare care permite un control ușor al ei prin perfectă organizare de care dispun. Ea e pregătită și din punctul de vedere ideologic de către propaganda comunistă și socialistă care s'a exercitat în Germania după războiu.

În general se poate vorbi azi de o tendință generală către etatizare, o sub-

ordonare a problemelor economice cu caracter politic-social, nu o neglijare a lor, ci un alt sistem de conducere a vieții economice; în locul „acțiunii personale a „căpitanului de industrie“ apare organul anonim al statului.

Acesta e aspectul teoretic al problemei și se pot discuta și rezultatele practice ale aplicării unui plan într'o economie dirijată. Nu intrăm însă în cadrul acestei încercări în care vrem să ne mărginim la aspectele românești ale problemei.

Economia românească se află azi într'o fază neclară. Înainte de 1914 situația era mai lămurită. O țară cu o activitate preponderentă agricolă, cu industrie restrânsă era într'o dezvoltare lentă și sigură. Există un echilibru stabil. După războiu situația a încetat de a mai avea echilibrul dinainte. Condiții interne și externe au pus noi probleme economice românești. Pentru rezolvarea lor s'au încercat o serie de „politici economice“ încurajându-se rând pe rând agricultura și industria prin mijloace foarte diferite. Rezultatul a fost și el tot atât de diferit.

Drumul agriculturii românești către o situație optimă este încă destul de lung, cu atât mai mult cu cât idealurile ei și calea de urmat nu sunt încă precis fixate.

Intervenția statului în agricultură chiar dacă ideologia ar fi necesară, nu se poate exercita tot atât de ușor ca în Rusia bunăoară. Există o prea mare diferență de la un agricultor la altul ca să se poată lua măsuri unitare, trebuiesc aduși întâi agricultorii pe acelaș plan de activitate, la o egală dezvoltare tehnică și la o cultură uniformă și numai după aceasta se pot lua măsuri cu caracter general. Se cere deci executarea unor măsuri de ordin tehnic și apoi a unora de ordin pur agricol.

Statisticele arată că proprietatea țărănească este extrem de fărâmițată și pe de altă parte nu sunt bine precizate drepturile de proprietate, ceea ce face ca cultura să fie făcută neglijent și neeconomic. Înainte de a se începe o acțiune de îndrumare a agriculturii e necesară executarea unor lucrări de comasare în stil mare și introducerea cărții funduare

pretutindeni. Indrumările practice care se dau azi prin organele agricole regionale nu pot fi folosite în mod util de către agricultori din cauzele arătate mai sus. E vorba aici numai de micile exploataări. Cele mari și mijlocii pot fi și azi supuse unui efort organizat în vederea unui ideal de atins bine lămurit. Dirijarea trebuie în mod normal deci limitată la o parte a agriculturii și aici numai după ce se vor lămurii mai întâi obiectivele ei.

Celelalte ramuri de activitate economică sunt în aceeași situație. Industria se dezvoltă continuu într'un sens foarte puțin precizat, grație măsurilor variate luate pentru protejarea sau oprirea unor anumite ramuri de a lucra din plin. În general dezvoltarea industriei românești nu a ținut seama de loc de condițiile locale, de posibilitățile de dezvoltare bazate pe disponibilul propriu de materii prime. O industrie care nu ține seamă de acest lucru, ia o dezvoltare anormală, creind o situație aparentă care nu poate rezista în caz de criză. Pe lângă inconvenientul că industria noastră e numai la începutul ei, ea opune intervenției statului și dificultatea de a fi incompletă, de a nu acoperi în mod normal trebuințele consumului intern și de a depinde și de bunăvoința unor țări străine.

Cifrele publicate în ziare în ultima vreme ca și cele din documentele Consiliului Superior Economic, arată o tendință de concentrare în industria românească prin majorările de capital și prin micșorarea relativă a numărului întreprinderilor. Nu se poate însă preciza dacă evoluția este într'adevăr pe cale bună. Atâta vreme cât nu se ține seamă de avuțiile noastre și de situația noastră „geopolitică”, evoluția actuală poate nu a ales drumul cel mai bun.

Dacă există o intenție de dirijare a economiei, sunt necesare, ca și în agricultură, o serie de măsuri preliminare cari să aducă industria în situația în care o dirijare să fie posibilă.

Aceleași lucrări preliminare trebuie făcute și în celelalte ramuri ale economiei românești.

Căile de comunicație și mijloacele de transport sunt insuficiente și ades

foarte scumpe. Pentru unele materii prime transportul pe calea ferată e imposibil iar pentru altele cum sunt carnea, unful, peștii, fructele, lipsesc vagoanele amenajate special.

Nu e suficientă o politică a tarifelor care se încearcă acuma să se realizeze, ci e necesară o completare a rețelei C. F. și în același timp creierea căilor de comunicație ce mai sunt necesare, în special de acelea pe apă.

Pentru necesitățile mereu crescânde ale unei economii în dezvoltare, creditul ce-l avem e puțin și greu. Căci o economie nu se poate dezvolta fără ajutorul indispensabil al creditului. În forma lui de azi, nu poate fi încadrat într'un sistem de economie dirijată.

Azi când prosperitatea unei țări atârnă mai mult decât oricând de comerțul exterior, avem regiuni ale comerțului cu străinătatea, care se schimbă mereu.

Pentru dirijarea comerțului exterior e nevoie de un organ special care să lucreze în vederile politice guvernului. Înainte de aceasta elementele care fac fictiv acest comerț trebuie cunoscute și organizate. Azi comerțul exterior se face la întâmplare și în forma aceasta pierderile sunt mai mari decât câștigul.

Acesta ar fi tabloul sumar al situației evoluției instituțiilor economice românești spre stadiul de dezvoltare care să permită o dirijare a economiei noastre. Nu e suficientă însă evoluția materială ci trebuie și mediul ideologic potrivit. Nu orice sistem politic pășește la un internaționalism de stat activ precum nici un regim cu tendințe colectiviste nu cercetează totdeauna măsura în care sunt împlinite condițiile materiale necesare pentru aplicarea practică a unor principii.

Ar trebui discutată la noi situația din punctul de vedere al evoluției ideologice. În privința internaționalismului de stat părerile sunt foarte diferite. Actuala constituție are între principiile ei fundamentale corporatismul, care în fond e o formă de asociere profesională fără măsuri necesare asupra vieții economice, care poate fi teoretic, atât în regim de libertate, ca și în etatism. Practic, corpora-

tismul e simultan cu o creștere a controlului statului în activitatea economică.

Mult mai evident e la noi un alt factor: cooperația. Deși nu există un spirit cooperatist la noi, totuși cooperația este azi o organizație economică foarte puternică. În ultima vreme mai ales, cooperația s'a dezvoltat exclusiv cu sprijinul statului care urmărește în felul acesta realizarea unui anumit program economic. Din cauza aceasta cooperația la noi e numai un titlu pentru o formă originală de intervenție a statului în viața economică.

Sunt azi mulți autori care prevăd sfârșitul capitalismului și poate au dreptate. Într'una dintre cele mai citite cărți asupra acestei chestiuni „Sfârșitul Capitalismului“, Ferdinand Fried spune :

„Chiar începând cu generația viitoare, poporul (și nu economicul) vor da naștere la noii șefi de stat. Statul care se va identifica cu mișcarea socială va da ultimul asalt hotărâtor contra unei economii care nu-i va putea opune nici o rezistență interioară. Ca pe timpul lui Bismark poșta și căile ferate, toate instituțiile economice vor fi etatizate.*)

Comentând în prefața traducerii franceze, clarviziunea acestei cărți și faptul că cele arătate acolo sunt foarte aproape de realizare, Daniel Halévy, face următoarea observație :

„Il y a un inconvenient des confirmations trop rapides, car si un mouvement s'achève, un autre et différent commence“.

*

Planul economic este deci în ordinea evoluției instituțiilor economice, un semn al interesului tot mai accentuat al statului în chestiunile economice. El presupune deci o economie dirijată fie anterioră planului sau în orice caz una simultană. La noi, odată cu apariția unui plan — pe care îl așteptăm încă multă vreme — va trebui să apară lămurit și felul în care statul înțelege să intervină în viața economică; o evoluție rapidă a instituțiilor economice și o ideologie proprie.

Dr. N. N. PETRA.

Alte spicuri din activitatea culturală și națională a economiștilor noștri.

În spicurile noastre de acum două săptămâni, am înfățișat, sumar, utilizând unele informații și aprecieri ale istoricului Ioan Lupaș, câteva date din activitatea ziaristică a lui Visarion Roman.

Dar întru cât Visarion Roman a fost o personalitate complexă, cu multiple și adânci preocupări, care a jucat un rol covârșitor în ridicarea neamului românesc din Ardeal, atât pe teren economic, cât și pe teren cultural și pedagogic și a cărui operă ar merita să fie prezentată generației tinere într'o monografie cât mai masivă și cât mai cuprinzătoare, pentru a se vedea că fostul învățător dela Rășinari și mai apoi întemeietor al *Albinei*, a fost un bărbat, un creator, prin nimic mai prejos decât titanii vremii sale, decât acel strălucit șirag de luptători ardeleni cari, în frunte cu Șaguna mai întâi și apoi cu Dr-ul Ioan Rațiu, au stat ca stejarii, timp de o jumătate de secol, în bătaia tuturor viforelor. Revenim, în cele ce urmează, cu o serie de mărturii și aprecieri noi asupra activității culturale și naționale a lui Visarion Roman.

De astă dată ne servim de e logiul adus memoriei marelui realizator economic de către președintele celei mai de seamă societăți culturale din Ardeal, el însuși mare cărturar, *Vasile Goldiș*, care, în 1925, împlinindu-se patru decenii dela moartea lui Visarion Roman, în cuvântul de deschidere al adunării generale a „Astrei“, ținută în acel an la Reghin, omagiind memoria fostului președinte al „Astrei“, Baronul Ladislau Vasile Popp, se simțea dator „să sărbătorească aci și numele unui alt brav, contemporan, amic și tovarăș de muncă al lui, care pe lângă Asociațiunea noastră culturală a dat româniei din Ardeal pe cel al doilea puternic instrument al desrobirii sale. Dacă baronul Vasile Popp — continuă Goldiș — în cuvântarea sa de deschidere a adunării generale dela Năsăud a acestei Asociațiuni în anul 1870 afirmă, că „literatura și cultura sunt factorii cei mai puternici ai existenței naționale“, Visarion Roman prinsese în cugetul său convingerea că desrobirea națiunii noastre din cătușele servituții și a întunerecului se va face mai ușor prin emanciparea ei economică. Ori e nevoie — se întrebă oratorul — să spun eu, ce-a fost *Albina* pentru Ardeal? Prin pilda ei și cu ajutorul ei o întreagă rețea de bănci și cooperații de credit românești iau viață, cari până în anul eliberării Ardealului au atins numărul de 300, iar singură banca Albina a donat până la 1918 pentru scopuri culturale românești echivalentul sumei de peste 30.000.000 Lei.

Sub scutul material al așezămintelor economice răsărite de pe urma *Albinei*, Românii din Regatul ungar încep cu uimitoare rapiditate desrobirea economică și într'un singur deceniu numai în Ardeal au cumpărat peste 125.000 jugăre pământ unguresc.

*) F. Fried, pag. 32.

În mijlocul preocupărilor sale economice Visarion Roman redactează calendarul *Amicul Poporului*, primul calendar românesc tipărit cu litere latine, redactează foaia pedagogică *Amicul școlii*, scrie manuale școlare și scoate revista ilustrată *Albina Carpaților* și tot atunci este unul dintre cei mai aprigi colaboratori ai Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român, îngrijindu-i afacerile mai mulți ani în calitate de secretar și membru.

Director de bancă, peste un deceniu, Visarion Roman, în 1885 a murit sărac, mai sărac de cum era la începutul carierei sale, lăsând în urmă șapte copii mici.

Iată caracterele prin care se înalță națiunile și se durează statele.

Noi însă, cari astăzi îi proslăvim, ce vom face ca aducerea noastră aminte să nu rămână deșertăciune? Socoti-vom prezentul ca verigă între trecut și viitor și vom lua aminte că gloria strălucitoare a vremurilor de astăzi e făcută din suferințele, din truda, din munca, din cinstea fără prihană a părinților și strămoșilor noștri? Ne vom aduce aminte, că limba am moștenit-o prin cerbicoasa lor rezistență, că iubirea noastră de neam ne-a hărăzit-o lacrimile lor vărsate pe gheața muncii pentru alții, că dârza noastră hotărâre de a curăți polomida din hotare și a prefăce țara în grădina cinstei și a dreptății, e suptă din sufletele de mucenici ale înaintașilor noștri, cari au știut să moară pentru dreptate și au știut să rămână săraci în mijlocul grămizii de bani?¹⁾

Acestea da, într'adevăr, sunt caractere pe care se poate înălța un neam, prin cari se revelează marile energii ale rasei și cari lasă după ele o lungă brazdă de fapte mănoase. Sunt oameni cari necerând nimic dela neam, nici măcar recunoștința, îi dau în schimb totul, așa cum i-a dat și Visarion Roman cel care a murit sărac în mijlocul grămizii de bani.

Din același aluat a fost plămădit și celalalt mare economist al nostru, *Partenie Cosma*, fost și el director al Albinei și care a fost una din cele mai prominente și mai active personalități ardelenene din ultimii cincizeci de ani. „Un nume — scrie un conștiincios om de condei, un profesor bătrân²⁾ — care însemnează atâtea vrednicii încât oricât ar zăbovi condeiu asupra celui care-l purta, nu va putea scrie niciodată deajuns despre el. Așa de bogată în roade e activitatea desfășurată în cele patru decenii cât a stat și în fruntea și în inima atâtor binecuvântate realizări — pe teren bisericesc, economic-financiar — această masivă personalitate a vieții noastre naționale din Ardeal.

Câtă vreme alții vorbeau, scriau, discutau, „pertractau“ — el tăcea, cucerea și, direct sau indirect, „crea“.

¹⁾ Ziarul *Patria* Nr. 188 din 1 Sept 1925.

²⁾ Axente Banciu: *Morți vii*, pag. 45.

Dintre aceste nenumărate vrednicii și noi menționăm numai pe cele cu caracter cultural. Dl Banciu citează următoarele:

Accesul la școlile secundare a câtorva sute de elevi români, prin înființarea la 1895 și susținerea până azi — acum în cadrele lic. Gheorghe Lazăr — a „Mesei studenților“, dând hrană celor lipsiți de ea și în același timp, contrabalansând, prin atmosfera românească de aci, înrăurirea spiritului școlii străine.

Ridicarea internatului de băieți a lic. Gheorghe Lazăr din Sibiu, la cheltuielile căruia Albina a contribuit cu peste o jumătate milion Lei.

Clădirea unui respectabil număr de școli în toate părțile Ardealului, între care — prin colecta întreprinsă de el și continuată opt ani de zile — și Școala civilă de fete a Asociațiunii.

Tipărirea unei serii întregi de cărți didactice pe seama unei școli rom. sup. de comerț din toată fosta Ungarie (cea din Brașov).

Înălțarea a zeci de biserici și a catedralei ortodoxe din Sibiu.

Înființarea Revistei Economice de sub direcția lui Dr. C. Diaconovich.

Sprijinirea materială a expoziției „Astrei“ din 1906, ca și organizarea secției ardelenene a marelui Expoziții din București din acelaș an, după ce în anul 1881 organizase la Buda-Pesta — deși guvernul maghiar refuzase să acorde „Astrei“ această autorizație — o expoziție agricolă, industrială și etnografică a națiunii române.

În fața acestor realizări, dintre cari am lăsat afară partea esențială a activității sale, activitatea economică, nu e de mirare că dl Banciu scrie: „Iată de ce, când rostesc numele lui Partenie Cosma, par'c'aș rosti numele unui comandant de armată aureolat de mari biruințe. Și nu e de mirare. Căci Part. Cosma a făcut, în adevăr, pentru românismul din Ardeal cât o oștire încununată de izbânzi. L-a ajutat nu numai să-și poată păstra ce a avut, dar i-a mărit patrimoniul național, consolidându-i în acelaș timp în vederea ultimei răfueli cu dușmanul — răfuială soldată cu actul dela Alba-Iulia din 1918.

Un cuvânt de înaltă apreciere asupra personalității și operei lui Partenie Cosma aduce și N. Iorga, acest mare iubitor al tuturor oamenilor de muncă și de omenie, scriind, în 1923, la moartea Nestorului vieții economice din Ardeal: „Ajuns prin singura lui muncă la o situație hotărâtoare în mijlocul poporului românesc din Ardeal, el a întrebuițat-o pentru a-i da instituții și organizații. Pe acestea le-a condus, dar cu discreție, cu tact, ferinduse ca nu cumva opera sa să pară că e a sa și mai ales să ajungă a-i servi lui.

Unirea, la care se va fi gândit și el, pe lângă atâția cugetători cari totuși înainte de săvârșirea ei se

umiliseră în tabăra dușmanilor, nu l-a găsit în Ardealul renegărilor oportune. Nu s'a lepădat ca Petre de trei ori, ci pe pământul luptei românești i-a împărțit și amarul și biruința.

Când ea s'a îndeplinit, era oare prea bătrân ca să aibă o acțiune? Nu era prea bătrân, de sigur, ca să aibă o părere. Și, dacă l-ar fi întreat cineva de dânsa, în vremea când la douăzeci de ani fiecare e lămurit asupra tuturor problemelor vieții de Stat, el ar fi recomandat ceea ce și astăzi recomandă orice om cu priință pentru această țară: lăsați la o parte toate și construiți.

Căci, în vremi grele, el așa făcuse¹⁾

Și tot N. Iorga scria, la comemorarea centenarului nașterii lui Partenie Cosma: „Pe o vreme când alții frământau vieța unei lumi apăsate, pentru a da lupta, zi de zi, contra străinului, el, om de un calm nescuduit, de o perfectă măsură, cu totul incapabil de a fi vorbitorul întrunirilor și crainicul revendicațiilor, iar, pe de altă parte, hotărât să nu înlindă mâna adversarilor săi, pentru cine știe ce combinații de oportunism, s'a consacrat, întreg și pe toată vieța, unei alte sarcini.

Omul liber e acela care se poate sprijini pe ce este în adevăr al lui. Tot restul e formulă și închipuire. Cu iobagi se poate face o revoluție, dar nu se poate înjgheba o alcătuire politică. A stărni pe sărac e ușor, dar numai cu cel avut se poate face un lucru care să se menție și să se poată desvolta.

Și, printr'o măiastră organizație de bănci populare, Partenie Cosma, în fruntea unei întregi cete de luptători pentru naționalismul economic, pe care dominația ungurească nu putea să-l împiedice, a pus Românilor pământ sub picioare. A fost o adevărată împroprietărire. Din fericire fără Stat, ci prin înseși mijloacele omului muncitor, care a ajuns astfel să prețuiască fiecare brazdă sfințită cu ostenele sale.

Pe locul unde s'a făcut, în jurul *Albinei* această mare faptă, un modest monument ar trebui să amintească și celor ce nu cetesc numele prisăcarului.²⁾

Spațiul nu ne mai îngăduie să insistăm asupra epocii cu caracter de politică națională săvârșită de Partenie Cosma, ca și asupra activității sale ziaristice, rezervându-ne această plăcere pentru unul din numerele viitoare.

Însă și din puținul evidențiat până acum, se poate vedea că oameni ca Visarion Roman, ca Partenie Cosma și ca Ion Mihu, sunt adevărate podoabe ale unui popor și vor rămânea pentru toate timpurile pilde nepieritoare de vrednicie și de credință românească.

VASILE NETEA.

Evoluția „Economiei muncii“

Necontestata lege a evoluției concepțiilor și faptelor este confirmată odată mai mult de schimbările stărilor economice în rău sau în bine.

Starea economică caracterizată prin predominarea factorului și modului săvârșitor de muncă constructivă sau distructivă, poartă pe dreptate nomenclatura „*Economia muncii*“.

Denumirea aceasta este de asemeni proprie și la locul ei folosită când se studiază stările economice prin ocularul muncă. Nu se cere decât o obiectivă examinare a stărilor economice pentru a recunoaște, că din timp în timp, alții sunt factorii hotărâtori în execuția muncii.

În stadiul *Economiei naturale* munca exprimând sforțarea nevoită a omului pentru asigurarea existenței, executarea ei era liberă, impusă era numai într' atât, că simțirea unor necesități animalice pretindea îndesțularea lor. Este fără îndoială vorba de o perioadă a *Economiei muncii „naturale, libere sau voluntare“*.

Cu timpul economia naturală evoluând spre forma ei finală, spre „*Economia organizată*“ — în cadrele căreia inițiativa este mobilă în limitele normelor juridice și stabilirilor economice, sociale și mai cu seamă politice — se definea tot mai corect expresia „*Economia muncii organizate sau obligatorii*“.

Țesătura economică a lumii întregi și în deosebi al continentului european a fost profund destrămată și reînțesată de evenimentele cari au însoțit sau au urmat conflictele armate dintre popoare sau chiar de împrejurările cu totul noi ivite în vieța launtrică a grupurilor de factori economici.

În perfect acord cu modificările suferite în structura economică a societății putem constata schimbări cât privește economia muncii. Astfel ne explicăm de ce economiei naturale îi corespunde o economie a muncii libere sau economiei organizate, economia muncii reglementate.

Se impune ca necesar să distingem diferite forme ale economiei muncii obligate:

1. *Economia muncii sclavagiste*. O găsim în antichitate ca o justificare a capitalului excesiv de slab. În acest timp Statul intervine în formarea capitalului, înlănțuind munca.

2. *Economia muncii iobagiste, servagiste*, dăinuind veacul de mijloc, când capitalul oarecum întărit poate ține piept muncii ceva mai libere.

3. *Economia muncii salariate*. În timpurile moderne munca devenind o necesitate reglementată, nu prezintă pericol pentru capital, căci acesta s'a întărit într' atât, că n'are de ce să se mai teme.

4. *Economia muncii coasociate*. Dar puternicia capitalului față de muncă crescând, aceasta s'a simțit tot mai mult exploatată, fapt ce a determinat Statul să

¹⁾ Oameni cari au fost. Vol. III, pag. 139.

²⁾ Oameni cari au fost. Vol. IV, pag. 205.

intervină pe calea reformelor sociale, în contra atotputernicei capitalului și pentru favoarea muncii. Conceptului coasocierii puterilor de muncă i s'a recunoscut necesitatea aplicației, coasociatul nefiind decât îndreptățitul muncii sale.

Aceasta ultimă formă de economie a muncii reglementate credem că va deschide chiar ev (ori epocă) în istoria omenirii întru cât importanța ei depășește prin legitimitatea pe care se bazează, pe celelalte cari au deschis și închis perioade distincte.

OIDIU DUMITRU ALDEA.

Programul economie al noului guvern.

La 28 Noembrie a. c., ora 6^{1/2}, dl consilier regal Gh. Tătărescu, presedintele consiliului de miniștri, a expus la postul de radio, programul noului guvern. Iată textul expunerii d-sale cu privire la situația economică a țării:

Dificultățile economice

Greutățile care ne stau în față sunt îndeobște cunoscut.

Conflictul, care însângerează iarăși omenirea, a creat situații grele și a ridicat probleme grave nu numai pentru beligeranți, dar a creat situații grele și a ridicat probleme grave pentru toate statele Europei, provocând o stare de nesiguranță obștească și desorganizând de pe acum rânduiețile economice ale tuturor popoarelor.

Față de acest conflict, România și-a fixat pozițiunea: neutralitatea.

Această hotărâre este expresiunea voinței obștești. Poporul Român nu se va bate decât pentru propriile sale destine. România este și va rămâne neutră, cu dorința de a întreține raporturi prietenești cu toate popoarele și în special cu toți vecinii.

Dar această neutralitate trebuie apărată și, poate, vor veni împrejurări în cari această neutralitate va trebui impusă. Apărarea ei se razimă în primul rând pe puterea armelor noastre și pe puterea rezistenței sufletești a poporului nostru. De aceea, întărirea și amplificarea pregătirii noastre militare trebuie să rămână și pentru ziua de mâine dominantă tuturor preocupărilor și a tuturor actelor guvernului nostru.

Această întărire a reclamat, însă și reclamă încă un efort financiar pe care țara nu l-a mai avut de făcut dela marele războiu. Armament, echipament, fortificații, concentrări pentru instrucție — în fiecare din aceste sectoare ale apărării s'au investit și se vor mai investi încă miliarde cari nu pot fi procurate decât prin contribuția tuturor cetățenilor, sub formă de impozite și de taxe.

Aceste impozite și aceste taxe sunt însă tot atâtea cauze ale măririi prețurilor și, deci, o cauză permanentă de scumpire a traiului.

Iată o primă serie de dificultăți.

Nu sunt singurele.

Scumpirea traiului

Alături de dificultățile ridicate de nevoile apărării țării, se ridică greutatea provocate de perturbațiile economice create de conflictul european. Schimbările cu străinătatea sunt tot mai mult stângenite. Obiectele manufacturate, materiile prime și materiile semifabricate de care au nevoie industria și consumul nostru se importă tot mai anevoios de peste fruntarii și se dobândesc în condiții tot mai grele și cu prețuri tot mai ridicate. Ridicarea prețurilor tuturor acestor materiale de import constituie un ncu element de scumpire generală a traiului.

Pe de altă parte, tendința de speculă și manoperele speculatorilor, pe care vom ști să le înfrânăm, au agravat și mai mult situația economică critică cu care avem de luptat azi și care apasă așa de greu asupra tuturor claselor consumatoare și mai ales asupra claselor nevoiaș.

Iată un nou izvor de dificultăți.

Apoi, concentrările pentru instrucție și fortificații la graniță au rupt dela rosturile lor zeci de mii de brațe. Meseriașul a lăsat din mâini unealta, plugarul și-a părăsit ogorul. Rechizițiile de animale și vehicule au adâncit și mai mult consecințele acestui exod de brațe. Producția generală s'a resimțit. Multe din ogoarele țării stau azi nesemănate, în multe uzine s'a redus lucrul și o diminuare în producție atrage fatal iarăși o scumpire a produselor.

Toate aceste cauze — am enumerat pe cele mai importante — au creat desechilibrul general economic cu care toate clasele luptă din greu.

Politica economică și financiară

S'a luat în vedere: Stabilirea unui plan general pe țară în vederea sporirii la maximum a producției agricole și industriale și a organizării muncii naționale, în cadrul unui program de cinci ani, care va avea de scop raționalizarea și tehnicizarea agriculturii și punerea în valoare a tuturor bogățiilor țării. La executarea acestui program va concura întreg aparatul de stat, de județ și de comună, inclusiv preoții și învățătorii. Învățătorii vor fi chemați treptat pentru a-și desăvârși cunoștințele agronomice. Fiecare comună va avea un învățător agronom.

Neatârănarea economică în acele domenii, în care producția națională poate răspunde la toate nevoile. Astfel, cultivarea cănepei, inului, bumbacului și industrializarea plantelor textile, trebuie ridicată la rangul unei probleme naționale.

Realizarea unei politici financiare și bugetare asigurând satisfacerea nevoilor obștești cu înlăturarea tuturor cheltuielilor ce nu sunt indispensabile, precum și a tuturor investițiilor neproductive.

Timp de cinci ani bugetele administrațiilor publice nu vor prevedea decât investiții productive. Așezarea impozitelor va însemna o mai dreaptă împărțire a sarcinilor fiscale, care să meargă treptat, de la apărarea minimumului de existență la impunerea progresivă a marilor venituri, cu luarea de măsuri care să împiedice în același timp evaziunea fiscală. Apărarea monetei naționale va constitui preocuparea de competență a politicii economice și financiare, pentru a se asigura astfel economiei naționale liniștea și siguranța atât de necesare propășirii sale.

Inventarierea și buna administrare a avuțiilor publice și întocmirea cărților funciare.

Di președinte al consiliului de miniștri a încheiat expunerea sa cu cuvintele:

Sunt încredințat, că în sufletul fiecărui român luminează vie conștiința misiunii ce o avem de a păstra neștirbită moștenirea ce ne-au lăsat-o generațiile trecute și că această conștiință ne va întări în lupta împotriva greutăților de o zi și în rezistența împotriva adversităților trecătoare — dându-ne astfel puțința ca la capătul acestor ceasuri grele, sub conducerea Marelui nostru Rege, să culegem roadele tuturor eforturilor, a tuturor privațiunilor și a tuturor jertfelor noastre!

Să trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea!
Sănătate!

Decret-Lege

Publicat în Monitorul Oficial Nr. 273 din 24 Noembrie 1939 pag. 6857, pentru completarea art. 1 din legea promulgată cu înaltul decret regal Nr. 2772 din 1938, publicată în Mon. Of. Nr. 179 din 5 August 1938.

Art. unic. — Se adaugă după alin. I al art. 1, din legea promulgată cu înaltul decret regal Nr. 2772 din 1938 și publicată în Monitorul Oficial Nr. 179 din 5 August 1938, următoarele alineate:

„Dacă imobilul urmărit constă în teren al cărui număr topografic din Cartea funduară nu se poate identifica cu pozițiile din rolurile fiscale, Primăria comunei în care se află terenul va elibera un certificat în care va arăta valoarea locativă medie pe jugăr.

„Debitorul urmărit va putea contesta acest certificat făcând dovada că identitatea terenului se poate face numai cu rolurile fiscale.

„Valoarea locativă medie prevăzută în certificatul Primăriei înlocuiește venitul din rol menționat în primul alineat al acestui articol.

„În cazul când imobilul urmărit constă în pădure ce nu figurează în rolurile fiscale, valoarea acesteia se va putea stabili prin certificatul ocolului Silvic, în raza căruia se află pădurea și care va ține seamă de vârsta masivului păduros, posibilitățile de exploatare și transport, precum și de distanța până la deșeușul cel mai apropiat.

Președintele Consiliului Nostru de Miniștri și Miniștrii Noștri secretari de Stat la departamentele Finanțelor și Justiției, sunt însărcinați cu executarea dispozițiilor prezentului decret.

Prima Ardeleană Societate Anonimă de Asigurări Generale, Cluj.

Convocare

Prima Ardeleană Societate Anonimă de Asigurări Generale, Cluj.

Convoacă prin aceasta pe Domnii acționari ai Societății la adunarea generală extraordinară, care se va ține la 14 Decembrie 1939, orele 12 din zi, în birourile Societății din Cluj.

Ordinea de zi:

1. Alegerea a 2 membri în Comitetul de Censori. Cluj, la 30 Noembrie 1939.

Consiliul de Administrație.

M A Ș I N I

DE SCRIS

Hermes Baby

„ Media

Kappel Standard

„ Portativ

Cu prețul original la

Librăria „Dacia Traiană” S. a.

Sibiu - Piața Uniri 7 - Telefon 168